

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið
Borgartúni 26
105 Reykjavík

Kópavogur, 17. janúar 2026
Mál nr. S-261/2025

Efni: Umsögn Hellnaskers, hugveitu í sjálfbærni, um: Áform um frumvarp til laga um aðlögunarkerfi við landamæri vegna kolefnis (EES-innleiðing, CBAM)

Hellnasker fagnar áformum stjórnvalda um innleiðingu aðlögunarkerfis við landamæri vegna kolefnis (CBAM) í íslenskan rétt. Kerfið er lykilskef í að samræma loftslagsaðgerðir Íslands og Evrópu, draga úr kolefnisleka og tryggja að raunverulegur kolefniskostnaður endurspeglar í verði vara óháð uppruna þeirra.

Jákvætt fyrir loftslag, samkeppni og trúverðugleika

CBAM styrkir virkni ETS-kerfisins með því að koma í veg fyrir að kolefnisfrek framleiðsla flytjist til ríkja með veikari loftslagsreglur. Þannig ver kerfið bæði loftslagið og sanngjarna samkeppnistöðu þeirra fyrirtækja sem hafa þegar fjárfest í kolefnisminni framleiðslu. Þetta er sérstaklega mikilvægt fyrir Evrópu, þar sem metnaðarfull loftslagsstefna þarf að haldast í hendur við efnahagslegt raunsæi.

Innleiðingin sendir jafnframt skýr skilaboð á alþjóðavettvangi: að aðgangur að evrópskum mörkuðum fylgi ábyrgð. Það getur haft hvataáhrif langt út fyrir Evrópu, þar sem framleiðendur í þriðju ríkjum eru hvattir til að draga úr losun til að viðhalda samkeppnishæfni sinni.

Kerfisbundin áhættustjórnun í ljósi loftslagsógnar

Hellnasker vill sérstaklega benda á að CBAM ætti ekki einungis að vera skoðað sem markaðstæki heldur einnig sem þátt í víðtækari áhættustjórnun vegna loftslagsbreytinga. Í því samhengi er ógnin við Atlantshafshringrásina (AMOC) sérstaklega áhyggjuefni fyrir Norður-Atlantshafssvæðið og Evrópu. Veiking eða röskun á AMOC gæti haft djúpstæð áhrif á veðurfar, matvælaöryggi og efnahag í Evrópu.

Með því að draga markvisst úr losun gróðurhúsalofttegunda á heimsvísu – meðal annars með tækjum á borð við CBAM – er verið að minnka líkur á slíkum kerfisáföllum. Ávinningurinn er því ekki aðeins mælanlegur í tonnum af CO₂, heldur í auknum stöðugleika loftslagskerfa sem samfélög Evrópu reiða sig á.

Hellnasker telur mikilvægt að tekjur sem skapast með innleiðingu CBAM nýtist markvisst til að styðja við loftslagsaðgerðir, þar á meðal samdrátt í losun, aðlögun að loftslagsbreytingum og alþjóðlegt samstarf. Slík ráðstöfun styrkir bæði umhverfislegt og pólitískt réttmæti kerfisins og eykur raunverulegan ávinning þess fyrir Evrópu og heiminn.

Ávinningur fyrir Ísland

Fyrir Ísland felur CBAM í sér tækifæri til að styðja við framleiðslu með lágt kolefnisfótspor og styrkja stöðu landsins sem hluta af sameiginlegri evrópskri loftslagslausn. Mikilvægt er þó að innleiðingin verði skýr, fyrirsjáanleg og byggð á gagnsæju regluverki, með góðu samráði við hagsmunaaðila, svo aðlögun verði skilvirk og réttlát.

Niðurstaða

Hellnasker styður áformin heils hugar og telur CBAM vera nauðsynlegt og tímabært tæki í baráttunni gegn loftslagsbreytingum. Kerfið styrkir loftslagsaðgerðir Evrópu, eykur alþjóðleg áhrif þeirra og dregur úr kerfislegri loftslagsáhættu, þar á meðal þeirri alvarlegu ógn sem steðjar að AMOC. Með vandaðri innleiðingu getur Ísland lagt sitt af mörkum til raunverulegs, hnattræns loftslagsárangurs.

Virðingarfyllst,

f.h. Hellnaskers

Sigurpáll Ingibergsson
hellnaskerhugveita@gmail.com

Hellnasker er hópur fólks sem hefur áhuga á sjálfbærni.

Hellnasker er sker í Hornafirði sem er eins og dómsdagsklukka. Árið 1950 sást skerið ekki en hafði risið um 75 cm 1994 eða um 2 cm á ári að jafnaði. Haldi skerið áfram að rísa, þýðir það vandamál fyrir líf á jörðinni. Því er markmiðið að stöðva ris Hellnaskers. Þá stöðvast landris, súrnun sjávar og bráðnun jökla.

Hellnasker Hugveita er íslensk hugveita sem einbeitir sér að sjálfbærni og umhverfismálum. Hópurinn nýtir skapandi hugsun til að leysa vandamál og þróa nýjar hugmyndir á sviði sjálfbærni. Hópurinn hefur tekið þátt í opinberri umræðu og lagt fram ábendingar varðandi aðgerðaáætlanir. Auk þess hefur félagið fjallað um mikilvægi þess að fyrirtæki kortleggja losun í virðiskeðju sinni til að ná kolefnishlutleysi. Eitt stórt rísa stórt mál sem Hellnasker hefur verið að fjalla um og fræða Íslendinga er ógn af mögulegu hruni AMOC-straumsins. En efla þarf rannsóknir hér á landi til að afla nýrra þekkingar. Að lokum er nýjung sem lítið sem ekkert er fjallað um í umhverfismálum hér á landi en það er samfélagslegt tjón af völdum losunar. Félagar hafa skoðað möguleika á að sækja stjórnvöld fyrir aðgerðaleyfi í loftslagsmálum.